

8. ÖVRIGA

8.1 Utveckling av bedömningen av budgetens könskonsekvenser

Övre gräns för det disponibla anslaget (euro): 100 000

Tidsplan: 3/2017–3/2018

Bakgrund till samt beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Regeringen godkände 4.5.2016 statsrådets principbeslut om ett jämställdhetsprogram. Programmet innefattar ett projekt som ska bedöma budgetens konsekvenser ur ett jämställdhetsperspektiv. Bedömningen av budgetens könskonsekvenser har under flera regeringsperioder utgjort en del av jämställdhetspolitiken. Ministerierna har ålagts att vid budgetberedningen i motiven till huvudtitlarna notera de åtgärder som är relevanta ur ett jämställdhetsperspektiv. I dag stannar den könsrelaterade granskningen av hur budgetanslagen fördelas på en tämligen allmän nivå. Regeringens jämställdhetsprogram med dess bedömning av budgetens könskonsekvenser samt skapandet av och fortsatt utveckling av metoder för konsekvensbedömningen är viktiga steg i normaliseringen av jämställdhetsperspektivet.

Projektet fokuserar på att utveckla metoder, material och handlingsmodeller för bedömning av vilka konsekvenser skatter, tjänster och transfereringar har ur ett jämställdhetsperspektiv. Projektet ska också skapa en handlingsmodell för att följa upp hur bedömningen av könskonsekvenserna utfallit. Det yttersta syftet är att ramverket eller handlingsmodellen för bedömning av könskonsekvenserna ska kunna tillämpas i så bred omfattning som möjligt i hela statsförvaltningen som ett element i budgetberedningen.

Särskild vikt bör fästas vid de direkta och indirekta konsekvenserna och vid bedömningen av konsekvensernas påverkanskanaler. Till exempel hemvårdsstödet är en könskodad förmån som i huvudsak utnyttjas av kvinnor. Därigenom påverkar direkta förändringar i anslaget särskilt kvinnornas disponibla inkomster. Å andra sidan visar undersökningar att utbudet av arbete för kvinnors del är särskilt känsligt för nivån på hemvårdsstödet, så en nedskärning av stödet kan leda till att fler kvinnor går ut i arbetslivet och att löneutvecklingen stärks. Långa avbrott i arbetslivet anses försvaga kvinnors löneutveckling, vilket återspeglas i löneskillnader. Vidare måste uppmärksamhet fästas vid könsneutrala budgetposter. Till exempel kräver jämställdhetsbedömningen av offentliga nyttigheter som utbildning särskild noggrannhet. En del av de direkta stöden, t.ex. barnbidraget, tillfaller inte entydigt ett visst kön, utan kan användas för familjens gemensamma utgifter. Förmåner beviljas ofta av andra orsaker än personens kön. Behandlingen av dessa budgetanslag kräver noggranna överväganden. Forskningsprojektet måste vid bedömningen av könskonsekvenserna beakta de särskilda egenskaper som olika slag av budgetposter har.

Projektet kan genomföras av en eller flera parter. Det kan genomföras så att de direkta respektive de indirekta konsekvenserna bedöms av olika parter. Parterna måste dock säkerställa att beröringspunkterna mellan delprojekten beaktas.

Forskningsfrågor:

- Hur kan budgetens direkta och indirekta könskonsekvenser bedömas och beräknas, med beaktande av de varierande egenskaperna hos olika budgetposter i fråga om
 - beskattning och direkta transfereringar (beskattning, transfereringar)?
 - offentliga tjänster som konsumeras direkt av den enskilde (hälsovård, utbildning)?
 - rent offentliga nyttigheter (polis, rättsväsende)?
- Beskrivningen av processfaserna i bedömningen av könskonsekvenser.
- Hur bör jämställdhetskönsekvenserna beaktas redan vid planeringen av lagstiftningsprojekt?
- Vilka åtgärder krävs för att bedömningen av könskonsekvenserna ska bli en naturlig del av budgetberedningen (bl.a. utbildningsbehov, strategiska beslut etc.)?
- Hur bedöms budgetens könskonsekvenser i andra länder?
- Förslag till hur processen för bedömning av budgetens könskonsekvenser kan utvecklas?

Kopplingar till genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

- Budgeten för 2016
- Statsminister Sipiläs regerings regeringsprogram, bilaga 6 till den del den gäller år 2016
- Regeringens jämställdhetsprogram 2016–2019
- Regeringens jämställdhetsprogram 2012–2015. Slutrapport
- Statsrådets redogörelse om jämställdheten mellan kvinnor och män 2010
- Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män 8.8.1986/609

Informationsproduktionens huvudsakliga former:

- Framsynsanalys och bakgrundsteckning, inkl. metaanalys av befintliga data
- Information som stöder genomförandet av strategin, inkl. analys av lägesbilden

8.2 Tredje sektorn som stöd för myndigheternas säkerhetsverksamhet

Övre gräns för det disponibla anslaget (euro): 150 000

Tidsplan: 3/2017–12/2017

Bakgrund till samt beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Tredje sektorns frivilligarbete stöder på ett avgörande sätt de finländska säkerhetsmyndigheternas arbete. Med tredje sektorn förstås i det här sammanhanget den samhällssektor som placerar sig mellan den privata sektorn, den offentliga sektorn och familjerna. Den karakteriseras av att den inte strävar efter vinst och av att den har sociala målsättningar. Elimineringen av överlappningar mellan myndigheterna och samarbetet mellan myndigheter har de senaste åren ökat bland annat genom resursdelning. Samtidigt har frivilligverksamheten samt organisationerna och näringslivet (Public-Private Partnership) blivit viktigare samarbetspartners för myndigheterna. Samhällets växande förväntningar på tillgången till tjänster och på tjänsternas kvalitet, de begränsade myndighetsresurserna och den tredje sektorns kompetens och dess förmåga att reagera snabbt och anpassa sin verksamhet har uppmuntrat till diskussioner om tillgången till personalresurser och om en kostnadseffektiv eliminering av överlappningar.

Forskningsfrågor:

- Hur många aktörer inom den tredje sektor finns det som är väsentliga för myndigheternas säkerhetsverksamhet och vilken kompetens har de? Vilka interna överlappningar finns inom den tredje sektorn? I det här sammanhanget måste också det militära försvarets personalresurser i förhållande till den frivilliga verksamhetens resurser inventeras. Dessutom bör man utreda möjligheten att för kommunerna och i fortsättningen även för landskapen skapa ett särskilt personalresursregister för personer som arbetar inom den tredje sektorn, kan anlitas vid olika störningar i samhället och inte är bundna till exempel till uppgifter inom det militära försvaret. Vilka hinder – lagstiftningsmässiga, etiska eller andra – finns det för att utnyttja den tredje sektorns aktörer som stöd för myndigheterna vid olika samhällsliga störningar? Målet är att inom referensramen för det övergripande säkerhetsbegreppet utreda hur situationen i dess helhet ser ut för Finlands centrala säkerhetsmyndigheter och de organisationer som stöder dem (IM, FSM, UM, och stöd till ANM, IM, UM, SHM, JM).
- Det tredje fokusområdet för projektet är kostnadseffektivitet, hur finansieringen av funktionerna bildas och hur anslagen används. Hur uppstår kostnaderna för den tredje sektorns frivilligarbete, som stöder säkerhetsmyndigheterna, och hur finansieras aktörerna inom organisationsfältet?

Kopplingar till genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Utredningen har kopplingar till det regeringsprogrammet säger om den övergripande säkerheten

och till redogörelsen om räddningsväsendet och den inre säkerheten (2016) samt till den kommande strategin för den inre säkerheten. Utredningen stöder också statsrådets gemensamma framsynsarbete och genererar kunskap till nytta för inrikesministeriets egen framtidsredogörelse.

Informationsproduktionens huvudsakliga former:

Information som stöder genomförandet av strategin, inkl. analys av lägesbilden

8.3 Utvärdering av reformen av forskningsinstituterna och forskningsfinansieringen

Övre gräns för det disponibla anslaget (euro): 350 000

Tidsplan: 2/2017–11/2018

Bakgrund till samt beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Målet med det år 2013 godkända principbeslutet om reformering av forskningsinstituterna och forskningsfinansieringen¹ var att centralisera resurser till tvärvetenskaplig, högklassig och samhällsrelaterad betydelsefull forskning genom att reformera strukturerna och finansieringen. Ett annat mål var att frigöra resurser från forskningens stödtjänster och fasta strukturer till förmån för den egentliga forskningen, att av forskningsinrättningarna bilda helheter med större ämnesomfång och att utöka samarbetet mellan forskningsinrättningarna och högskolorna. Syftet med det var att åstadkomma en samhällsrelaterad mer effektiv forskning som samtidigt skulle stödja det samhällsrelaterade beslutsfattande bättre.

(I fråga om principbeslutet och dess genomförande se <http://vnk.fi/tula>.)

Kärnfrågan när det gäller det informationsbehov som beskrivs här är, hur reformen har genomförts och hur den har bidragit till att forskningen utgör en strategisk resurs i utvecklingen av samhället och av beslutsfattandet.

Utvärderingen måste beakta alla relevanta perspektiv, utnyttja alla tillgängliga metoder och ta hänsyn till den internationella referensramen. Vidare förväntas utvärderingen stärka den uppfattning och helhetsbild i fråga om det finländska forskningssystemet framtida utvecklingsbehov som är väsentliga för de finländska forskningsinstituterna.

I enlighet med strukturen för principbeslutet måste följande åtgärder granskas vid bedömningen: fusion av forskningsinrättningar (omorganisering av naturresursinstitutet och forsknings- och utvecklingscentral för geografisk information), sammanslagning av forskningsinstitut med Helsingfors universitet (konsumentforskning och rättspolitisk forskning), ändring av Teknologiska forskningscentralen VTT:s förvaltningsmodell och juridiska ställning och utveckling av forskningsinstitutens sammanslutningars verksamhet (Soterko och Lynet). Analysen måste också omfatta nya finansieringsinstrument och metoder för att forskningsrön ska kunna utnyttjas av statsrådet och i det samhällsrelaterade beslutsfattande (inkl. VN TEAS, Ministeriernas utrednings- och forskningsverksamhet, strategisk forskning). I det här sammanhanget analyseras också effekterna av finansieringen från forskningsinstituterna (52,5 milj. euro), Finlands Akademi (7,5 milj. euro) och Tekes (10 milj. euro).

Analysen ska också omfatta personalens ställning i samband med omstruktureringen av de forskningsorganisationer som är föremål för reformen av forskningsinstitutionerna. Likaså ska förändringarna i forskningsinrättningarnas samarbete granskas (utöver det akademiska samarbetet även de centrala kunderna och intressentgrupperna). Samtliga aspekter av bedömningen granskas sär-

¹ I fråga om principbeslutet och dess genomförande se <http://vnk.fi/tula>

skilt med hänsyn till uppdateringen av verksamhetssätten och det finländska samhällets framtida kompetens- och forskningskapacitet.

På uppdrag av undervisningsministeriet utvärderas som bäst (hösten 2016) processerna för fördjupning av samarbetet mellan forskningsinrättningarna och högskolorna. Materialet och resultaten från bedömningen kan utnyttjas av dem som utvärderar reformen av forskningsinstitutionerna. Likaså får bedömaren tillgång till materialet från uppföljningen av reformen av forskningsinstituterna och i mån av möjlighet även övrigt väsentligt bedömnings- och uppföljningsmaterial (bl.a. material från OECD:s landutvärdering och från TEAS-verksamhetens självutvärderingar och enkäter 2015 och 2016). I samband med utvärderingen av resursförändringarna bör också boksluten från forskningsinstituterna, universiteten, Finlands Akademi och Tekes utnyttjas. När projektet startas går bedömarna och styrgruppen igenom materialet i dess helhet.

Bedömningen måste ta hänsyn till andra stora förändringar i forsknings- och innovationspolitiken (inkl. förändringar i finansieringen, t.ex. nedskärningarna av anslagen till universiteten och Tekes) och till anknytande analyser och informationsproduktion (bl.a. OECD:s landrapporter om forsknings- och innovationssystemen, analysen Vetenskapens tillstånd, informationsbehoven inom forsknings- och innovationsrådet). Rapporteringen från utredningen går till styrgruppen, kanslichefsmötet och forsknings- och innovationsrådet.

Forskningsfrågor:

- Hur väl har reformen genomförts, har den t.ex. gett det utbyte och de resultat som eftersträvades? Vilka oväntade konsekvenser har reformen gett? Vad och vilka omständigheter har lett till det?
- Reformens operativa effekt: har bl.a. åtgärderna genomförts ändamålsenligt och resursklokt? Var investeringen kostnadseffektiv? Vad och vilka omständigheter har lett till det?
- Reformens klarhet och enhetlighet: är bl.a. målen klara och förståeliga och i linje med varandra? Stöder de varandra och motsvarar åtgärderna målen? Finns det motstridigheter och hur har de tacklats? Hur har förändringen/reformen lett till det? Vad och vilka omständigheter har lett till det?
- Reformens relevans: har reformen t.ex. beaktat de mest väsentliga och kritiska frågorna och behoven? Svarar reformen på det samhälleliga informationsbehovet och på förändringarna i omvärlden? Är reformen i linje med andra förändringsprocesser i omvärlden som påverkar målgrupperna? Vad och vilka omständigheter har lett till det?
- Forskningens resultat och genomslag och förutsättningarna för dem, bl.a. effekterna på ekonomin, samhället, det politiska beslutsfattandet och servicen, samt de sätt på vilka reformen har format forskningsfältet.
- Forskningens kvalitet och förutsättningarna för den, bl.a. vetenskapliga artiklar i internationella vetenskapspublikationer, hänvisningar, internationellt forskningsarbete etc.
- Forskningens relevans: bl.a. huruvida forskningen går in på de ur det finländska samhällets perspektiv mest väsentliga framtidsfrågorna; forskningens tillgänglighet, användbarhet och eventuella förändringar i inriktningen och fokuseringen av tillgången och användningen.

Kopplingar till genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Resultaten stöder riktlinjerna för regeringens forsknings- och innovationspolitik.

Informationsproduktionens huvudsakliga former:

Extern bedömning